

Nr. 4/2019, 13. årgang

Tynset

Tema

Rådhusets indre liv

Informasjonsmagasin
fra Tynset kommune

"You'll never walk alone"

Da Aukrustsenteret i Alvdal åpna i 1996 ble det kongelige følget møtt av en alvdøl og en tynseting i vill "slåsskamp". Bygdekrigen mellom tynsetinger og alvdøler var et gjennomgangstema i mange av Kjell Aukrust sine bøker og illustrasjoner. Men nå er striden avblåst. Slutt!

At en alvdøl nå *søker* seg makt og myndighet på Tynset er en manøver så uventet at befolkningen på begge sider er satt sjakk matt. Ingen vil finne på å dra i gang en bygdefeide mellom Tynset og Alvdal med en rådmann bosatt nærmest på kommunegrensa, i Strålsjøåsen!

Håndtrykket er fast, smilet bredt. Erling Strålberg liker fotball. Kunsten på kontorveggen er byttet ut med et "vegg-til-vegg-Liverpool-banner". Strålberg er en litt overgjennomsnitt "blodfan" og fikk billett til Liverpool og fotballkamp som avskjedsgave av kommunestyrerepresentantene i Alvdal. Det gav noen utfordringer.

– Vi er 3 fotballfans samt 4 reiseglade i huslyden. *Alle* vil være med på Liverpool-camp, sier han og ler. Det blir 60.000 kroner, det. Men jeg ble utrolig glad for gaven, sier han og nikker mot det røde banneret på veggen bak meg. Fotball er en dialogskaper. "You'll never walk alone". Det er godt å vite. Ikke minst for en rådmann.

– Hva mener du er den største forskjellen på tynsetinger og alvdøler?

– Tynsetinger og alvdøler er ikke så forskjellige. Eller jo. Kanskje litt; tynsetingen hiver seg på og er kanskje ikke så omstendelig som alvdølen. Mens alvdølen må tenke seg om fire ganger, trenger tynsetingen bare to. Samtidig har nok alvdølen et enda sterkere eierforhold til hva som skjer i bygda si - på godt og vondt. Jeg tror dette har noe å gjøre med størrelsen på kommunen.

– Har du som ny rådmann på Tynset noen "tiltredelseserklæring"?

– Det er interessant å være med og se hvordan samfunnshjulet fungerer. Som toppleder må man gjøre noen valg. Jeg er opptatt av ledelse og strategi. En svært viktig del av rådmannens oppgave er å skape tillitt, og min første prioritet er å bygge en organisasjon med tillitt, trygghet og stor takhøyde. Tynset kommune er god på dette i dag også, men kan alltid bli bedre. Tillitt bygger organisasjon, og fungerer organisasjonen godt faller mange andre brikker på plass. Det avgjørende er å få med hele organisasjonen på endringene. Det kan du kalle en tiltredelseserklæring.

Som rådmann mener han det er viktig, og nødvendig, med politiske diskusjoner under stor takhøyde omkring tema som handler om hvordan vi vil at lokalsamfunnet vårt skal se ut. God samhandling mellom ledelse og politikere i ei tid med raske endringer er viktig. Har aktører både tillitt til hverandre og respekt for andres meninger, vil det gir konstruktive og spennende diskusjoner.

– Vi må tale, og ikke være redd for heftige diskusjoner, er rådmannens mening.

– Hva mener du er de største utfordringene kommunen står overfor i dag?

– Dette har vi diskutert mye, men har flere spørsmål enn svar. Sjøl om det skjer mye positivt på Tynset med utstrakt boligbygging og etablering av unge familier, er det foruroligende prognoser. Det fødes for lite unger! Fortsetter denne trenden er det

vil det i løpet av noen år være 100 færre barn i grunnskolen på Tynset. Det er bekymringsverdig.

– Vi har alle forutsetninger for at unge folk skal etablere seg her, med stort mangfold i arbeidsmarked, næringsliv og kultur. Gode skoler og flotte, trygge omgivelser. Hva skremmer folk i forhold til å føde barn? Er vi så opptatte av å realisere oss sjøl at vi ikke har tid til å føde barn lenger? Eller er det tanken på å oppdra barn i dagens samfunn som skremmer? For å demme opp for befolkningsnedgang må vi skape attraktive kommuner og miljøer, og ved å vise fram kommunens og regionens store mangfold.

– Andre utfordringer som nasjonale myndigheter gir kommune-Norge, og spesielt småkommuner, gjør at vi må tenke nytt om organisering. Vedtak i alle kommunene i regionen om å bestå som sjølstendige kommuner er et sterkt styringssignal, sier Erling, som heller ikke tror at det blir bedre lokalsamfunn med større kommuner.

– Jeg er redd kommunesammenslåing vil kunne ta bort grunnlaget for større brukermedvirkning. En brukermedvirkning som vil være helt avgjørende for at kommunene skal håndtere framtidens utfordringer. Alt handler ikke bare om effektivitet, det handler om å skape gode lokalsamfunn, og det gjøres ikke ved å ta bort grunnlaget for samarbeid med lokalbefolkningen. Vi må erkjenne at kommunen sjøl ikke kan produsere alle tjenester befolkningen har behov for, og vi må tenke nytt om samarbeid, og strategier for samarbeid.

– Tynset kommune har lansert "Kommune 3.0". Tanken er her å styrke samhandlingen mellom kommune, brukere og frivillighet. Samtidig må vi videreutvikle samarbeidet med våre nabokommuner. Derfor har 35 ledere fra FARTT-kommunene deltatt i felles lederutvikling. Dette for å skape en felles plattform for videre samarbeid. Et eksempel er at skolesamarbeidet i regionen (Tato) skal utvides ved å innlemme barnehager og dermed se hele oppvekstsektoren som en helhet i Tato-samarbeidet. Det er også kommet gode idéer om samarbeid på flere andre områder. Nå vil vi løfte et slik samarbeid opp på politisk nivå.

Nå vil alvdølen gjøre seg mer kjent i alle grendene i Tynset kommune.

– Det må til for at jeg kan gjøre en best mulig jobb, og er det noen lokalguide som har lyst å vise meg rundt i Brydalen, Tyllidalen, Kvikne, Fåset og fjellområdene i kommunen, så er jeg glad for det. Til gjengjeld byr jeg gjerne på middag på et av Tynsets mange spisesteder.

Kanskje blir det litt tid å snakke fotball også. Eller jakt. Det går rådmannen som sagt ikke av veien for.

PORTRETTE

Tekst og foto : Ingrid Eide / Ingrafo

Magasinet Tynset
Nr. 4/2019, 13. årgang

 Ansvarlig utgiver
Tynset kommune
2500 Tynset

Ansvarlig redaktør
Morten B. Oftan (ass. rådmann)

Kontakt
Telefon: 62 48 50 00
Telefaks: 62 48 50 11
Epost: postmottak@tynset.kommune.no
Internett: www.tynset.kommune.no

Annonsering i informasjonsmagasinet
Ta kontakt for informasjon om annonsering og bistand med utforming:

INGRAFO, Bakkagata 51, 2540 Tolga
Telefon 62 11 71 99
Epost post@ingrafo.no

Grafisk utforming
INGRAFO © 2019
www.ingrafo.no

Foto 1. omslagsside
"Rådhusets indre liv"
© Ingrafo

Opplag
3.600

Trykk
Flisa Trykkeri AS

Miljøspalten

© Shutterstock

Rådhuset resertifisert som miljøfyrtårn

Tekst: Hilde Irene Aanes, avd.ing. i Plan byggsak geodata

Etter tre år som miljøfyrtårn var det på tide med en resertifisering for å beholde statusen som miljøfyrtårn. Vi har gjennomgått kravene som er satt til oss og som vil føre oss i en mer miljøvennlig retning. Nå som rådhuset er resertifisert, er vi klare til å kunne sertifisere andre deler av kommunen. Dette vil gi en enda større effekt på handlingene våre!

Tynset kommune har vært en miljøfyrtårnkommune siden 2010. Det betyr at kommunen åpner for at både privat og offentlig virksomhet kan sertifiseres som miljøfyrtårn. Hensikten er å sikre miljøvennlig drift og sette fokus på helse, miljø og sikkerhet. Dette er en del av oppfølgingen av Kommunedelplanen for klima- og energi.

Det er i oktober 2019 totalt 12 virksomheter som er godkjente miljøfyrtårn i Tynset kommune. Blant disse finner vi både statlige, fylkeskommunale, kommunale og private virksomheter: Vinmonopolet, Tynset tannklinikk, Nord-Østerdal videregående skole, Tynset rådhus, Byggmakker Gipling Tynset, Eltron AS avd. Tynset, ØSTA Elektro AS, Nord-Østerdal Kraftlag, Sparebank1 Østlandet avd. Tynset, Duett AS, Tynset Bil & MC og Møller Bil Tynset.

Disse bedriftene har oppfylt bransjekrav i miljøfyrtårn som omhandler internkontroll HMS, arbeidsmiljø, materialbruk, innkjøp, avfall, energi, transport og forurensing. Ved å oppfylle disse kravene vil bedriften kunne oppnå bedre drift, bedre arbeidsmiljø, lavere energiforbruk, reduserte avfallsmengder, samt gjøre bedre innkjøp.

Kommunen dekker utgifter til sertifisør for førstegangssertifisering av bedriftene. Kommunen dekker ikke konsulentonorar for gjennomgang av miljøkravene.

Ønsker du å sertifisere din bedrift?

Kontakt Tynset kommune

Telefon 62 48 50 00 eller epost postmottak@tynset.kommune.no

Miljøfyrtårn®

Tynset rådhus - et solenergi-fyrtårn?

Fjellregionen går foran på solenergi. I forrige måned åpnet Os Trekultur landets første solenergidrevne trevarefabrikk. Nå kan rådhuset på Tynset bli et av landets første solenergidrevne rådhus.

Tekst og foto: Ingrid Eide / Ingrafo

Energi Pluss på Tynset har de siste fire åra spesialisert seg på solenergi. De prosjekterte anlegget ved Os Trekultur, og er nå i gang med prosjektering av en fasadekledning av solcellepaneler på rådhuset. Energi Pluss, som eies av Nord-Østerdal Kraftlag og Østa Elektro, håper det også kan inspirere kommunen til å se på andre energikilder i flere kommunale bygg.

Det klinger godt i ørene på Ragnhild Bjelland-Hanley, daglig leder i Norsk Solenergiforening som var til stede på Os. Hun mener det offentlige Norge er alt for defensivt når det gjelder å utrede solenergi som alternativ energikilde. Det har druknet i diskusjonen for og imot vindkraft, som er en mye mer kontroversiell energiproduksjonsmetode.

Fasadekledning på de 6 øverste etasjene på rådhuset har et produksjonspotensial på ca. 100 KWp, som er lik installert effekt. Dette utgjør cirka 25 % av husets årlige strømforbruk.

– Hvis vårt kostnadsbilde viser tilstrekkelig god lønnsomhet, og kommunestyret gjør et positivt vedtak når vi kommer så langt, kan prosjektet realistisk være gjennomførbart i løpet av 2021, sier daglig leder i Energi Pluss, Ole Petter Hansæl.

Forprosjektet må gjøres grundig i samarbeid med ulike faggrupper for testing og kvalitetssikring. Bygget er tross alt nesten femti år. Hvis fasadekledning realiseres vil det også inkludere utskifting av samtlige vinduer i huset. Det koster penger, men er ifølge teknisk etat helt nødvendig uansett fasadekledning.

– Forholdene i Fjellregionen er ideelle for solenergi, siden solcellene er mer effektive når de er kalde. Det kan derfor være høy produksjon av solenergi på en kald og fin dag i mars, med mye refleksjon på hvit snø. Energi Pluss ønsker å utvikle et kompetansesenter for solenergi i Fjellregionen, forteller Hansæl.

– Vi bygger nå opp et lokalt og regionalt fagmiljø, som vi ønsker å utvikle videre sammen med skoler og næringsliv, ved å bygge varige anlegg og installasjoner hvor vi har med elever og lærlinger. Eksempel på dette er sykkelsturene ved ungdomskolen som ble bygget av tømrelever ved NØVGS, og hvor elektrolinja monterte solcellepaneler.

Ved årets innovasjonscamp arrangert av NØK i samarbeid med Ungt Entreprenørskap, gikk førstepremien til to som ville gjøre rådhuset til Norges mest miljøvennlige rådhus. Foruten fasadekledning av solcellepaneler, internt system for bedre energiutnyttelse til oppvarming, ville de utnytte vindkraft med vindmølleelger på taket. Blir dette realisert vil rådhuset helt sikkert få endret status fra å være det styggeste til det kuleste "grønne" rådhuset i Norge.

Ragnhild Bjelland-Hanley i Norsk Solenergiforening og Ole Petter Hansæl i Energi Pluss synes det er flott at Tynset kommune går i front med å tenke energisparing i offentlige bygg

A promotional poster for FIAS. The background shows a brown cardboard box with a white bag of waste inside. The text is in green and black. The main headline is 'Gavepapir er restavfall'. Below it, it says 'Du kan hente en gratis sekk til julepapiret på kommunens servicetorg, eller på en av FIAS sine gjenvinningsstasjoner.' At the bottom, the FIAS logo is shown next to the contact information: 'Tlf.: 62 49 48 00 • www.fias.no'. On the right side of the poster, there is a vertical text '1178 dmt.no'.

Godt arbeidsmiljø og latteren sitter løst hos gjengen i 7. etasje i rådhuset

Hvem gjør hva i 7. etasje?

Tekniske tjenester og Plan, byggesak og geodata

Du skal bygge hytte i Tynset. Ikke i et tilrettelagt hyttefelt, men på ei tomt du har arvet. Du er ikke helt sikker på hvor tomtegrensene går, men det du vet er at denne grenser opp til kommunal eiendom, uten kommunalt tilknytningsnett for vei og avløp.

Tekst og foto: Ingrid Eide / Ingrafo

Hvor begynner du? Aller først, og viktigst; gå innom Servicetorget, kommunens "orakel". Her er det folk med mye kompetanse og oversikt, som kan løse deg videre til riktig avdeling og personer - hvis de ikke vet svaret. Men det gjør de i 98 % av tilfellene. Og de har oversikt over ansattes kalender slik at du slipper å gå 7 etasjer opp, hvis vedkommende du skal treffe ikke er til stede. Dette handler ikke om å gjøre gjengen i 7. etasje mindre tilgjengelig, det handler om å gi deg best mulig service.

Tilbake til spørsmålstillingen. Servicetorget henviser deg til geodata for å få avklart og målt opp tomte. Her er kommunekart og andre kart tilgjengelig, hvor du kan sjekke og avklare tomtegrenser. For opplysninger om kommunekart, se flere detaljer på side 15 i nr. 3/2019, av Tynset-magasinet. Kommunekart er en moderne, digital landsdekende tjeneste hvor du finner informasjon om eiendommer, bygninger, planer og andre data som kommunen administrerer.

Oppmåling ligger også til Plan, byggesak og geodata (PBG). Opplysninger om eiendommen kan hentes fra Kommunekart, eller man kan få hjelp til å avklare dette med byggesaksbehandlerne som en forhåndsavklaring før det søkes om byggetillatelse. Når du er klar til å søke byggetillatelse, er det byggesak som gir godkjenning til dette, og (OBS!) her bør du alliere deg med fagfolk! Men du kan i visse tilfeller søke om å være sjølbygger.

Skal du anlegge en privat vei til hytta, må adkomsten beskrives i byggesøknaden som sendes byggesakstjenesten. Er du fortsatt med? Ikke? Nei ..., en svært kort konklusjon, og et godt råd; Henvend deg aller først til Servicetorget! De veileder deg videre, og er du i tvil, vil ansatte ved plan, byggesak og geodata veilede deg som tiltakshaver videre.

"Alt løser seg på teknisk"

Tidligere var "alt" samlet under det som het "teknisk etat". I en periode fram til 1996 inkluderte det også landbruk. Gjennomgangstenen var "alt løser seg på teknisk". Tjenestene er nå fordelt på enhet for plan, bygg og geodata og tekniske tjenester. Gamle "teknisk etat" heter nå "Tekniske tjenester" og er delt inn i to hovedavdelinger, "Teknisk drift" og "Eiendomsavdelingen".

Kort sagt har "Teknisk drift" ansvaret for drift og vedlikehold av vei og plasser, vann og avløp. Vi bor i en langstrakt kommune med mange grender. I smått og stort har vi 7 renseanlegg, 5 vannverk og et omfattende ledningsnett å drifte.

"Eiendomsavdelingen" har ansvar for drift og vedlikehold av alle kommunale bygninger som skole, barnehager, sykehjem, rådhus og kulturhus til sammen 55.000 m² gulvflate. I tillegg kommer drift, vedlikehold og bosetting av kommunale boliger, ca. 50 enheter. Eiendomsavdelingen består av én administrativ leder, vaktmestere, renholdsavdeling og én boligansvarlig som tar seg av kabalen riktig bolig til rett person. Teknisk sjef er Jostein Hauge.

I administrasjonen hos "Tekniske tjenester" i 7. etasje arbeider 6 ansatte, men tekniske tjenester har i alt 50 ansatte fordelt på 39 årsverk, spredt på mange ulike fagfelt.

Store og små prosjekter

Tekniske tjenester har ansvaret for investeringsbudsjettet i kommunen og kostnadsberegner og har byggherreansvaret for store og små prosjekter; alt fra det største enkeltprosjekt som Tjønnmosenteret (114 millioner kroner, ferdig i 2003), til sykkelkur og kunstprosjekter i rundkjøringer. Samtidig skal tjenesten være et bindeledd mellom alle etater og ta stilling til, og svare på innbyggernes hverdagslige spørsmål, som hvorfor veien ikke er brøytet eller septiken ikke er tømt.

Plan, byggesak og geodata ble i 2005 organisert som en felles enhet

for Alvdal og Tynset, og deler nå kontorlokaler og vannpost (les: kaffe-maskina) med teknisk etat i 7. etasje i rådhuset. Nyttig for å trekke veksler på et stort fagmiljø, men avstanden til samarbeidskommunen kan enkelte ganger være upraktisk, da man ikke bare kan rope over til nabo-kontoret. Det er det interkommunale samarbeidets ideoende dilemma. Det betyr at til sammen 14 ansatte som jobber ved plan, byggesak og geodata må forholde seg til kommunale planer, lovverk og politikere i to kommuner. Det samme gjelder for landbrukskontoret, som i 2005 også ble etablert felles for Tynset og Alvdal, og lagt til Storsteigen på Alvdal.

Plan planlegger - teknisk iverksetter

Plan, byggesak og geodata forvalter enkelt fremstilt privat eiendom og tomter. Leder for tjenesten er Trine Økseter Knudsen. Planavdelingen lager og behandler alt av kommunale planer, reguleringsplaner, klima og miljø med mer. Ved behandling av kommunale planer må det ses hva på som behøves av infrastruktur som veier, fortau, er det plass nok eller må man eventuelt kjøpe privat grunn for å kunne realisere planene? PBG saksbehandler også private reguleringsplaner om etablering av hyttefelt, sentrumsplaner, boligområder, osv. Veldig forenklet kan vi si at planavdelingen jobber langsiktig, teknisk er mer igangsetter av planer planavdelingen har utarbeidet.

Byggesak har med alt av oppføring av nybygg å gjøre og gir byggetillatelse i henhold til plan bestemmelser, plan- og bygningsloven, byggesaksforskriften, byggeteknisk forskrift og annet regelverk som er relevant for bygg. Her får tiltakshaver råd og veiledning om man kan gjøre, og ikke kan gjøre, hvis en ikke finner svar på spørsmål på kommunens hjemmesider. Disse inneholder blant annet veiledningsfilm for tiltakshaver, og alle nødvendige skjemaer tilgjengelig i digital form.

Uttrykket geodata eller geografiske data trenger en forklaring. Geodata brukes nesten utelukkende om elektroniske data. Objekter eller fenomener i den virkelige verden blir beskrevet ved forenklete dataobjekter, og gir detaljerte geografiske kart som bla. brukes som kartgrunnlag for byggeprosjekter. Andre begreper som for eksempel geografisk informasjon, stedsdata, kartdata og GIS-data brukes også om geodata.

Eiendomsskatt

Til PBG ligger også ansvaret for eiendomsskatt. Pr. dato bestyrer enheten daglig drift av eiendomsskatt, og er sekretariat for sakkyndige nemder for eiendomsskatt i både Alvdal og Tynset. I Tynset pågår i tillegg nå et prosjekt for utarbeidelse av nye takster for eiendomsskatt, som skal gjelde fra 2020. Arbeidet startet i 2018, og nye takster blir bekjentgjort innen 1. mars 2020. Store mengder data skal bearbeides, og det bygges kompetanse i huset på et område med relativt komplisert regelverk (for mer info, se www.tynset.kommune.no).

PBG har også en egen klima- og miljøansvarlig, som blant mange andre oppgaver skal følge opp kommunenes klima- og miljøplaner, og se til at kommunens aktiviteter er tråd med disse. Under PBG ligger også sekretær oppgaven for trafiksikkerhetsutvalget, og ulike politiske komiteer. Ansvarsområdet for kommunes miljøfyrtårnsertifisering og skolekontakt ligger også under PBG. Nå er rådhuset nettopp resertifisert som miljøfyrtårn, og mer om det kan du lese i miljøspalten på side 4.

Husets hjerte gjenåpnes

Nytt år, "nytt" bibliotek og nye lånemuligheter! Biblioteket ønsker velkommen til gjenåpning i januar!

Tekst: Ellen Beate Lie, biblioteksjef, og Ingrid Eide
Foto: Ingrid Eide / Ingrafo

Stor aktivitet og tilbud i ulike former, for ulike brukergrupper, gjør biblioteket på Tynset til en god plass å være, og er en viktig møteplass i lokalsamfunnet. Tynsetingene er svært fornøyde med biblioteket sitt, som ifølge en brukerundersøkelse fra 2018 ligger helt i toppen blant norske bibliotek på utlån.

Etter langvarig, omfattende bruk var det nå på tide med et skikkelig ansiktsløft av biblioteket vårt. Med store vindusflater mot torget og raus takhøyde, var utgangspunktet for en fornyelse det aller beste, fastslår biblioteksjef Ellen Lie. Biblioteket er det første man ser når man kommer inn i Kulturhuset. Vi har ønsket å skape et nytt bibliotekrom slik at det innbyr til å oppholde seg en stund på biblioteket.

Sammen med en interiørarkitekt har de ansatte kommet fram til det som har vært et viktig mål med oppussingen, å gi biblioteket en sammenhengende, harmonisk helhet, både med tanke på farger og materialer. Og ikke minst; hva biblioteket kan tilby et lesende publikum. Her finnes sitteplasser og kroker for å lese høyt for et barn, studere, skrive søknader, lese avisen, lete etter slekt i en bygdebok eller noe helt annet.

Noe nytt og noe gammelt

Høy grad av fleksibilitet har vært viktig i valg av innredningsløsninger. Hyller, reoler og boksasser, alt som står i første halvdel av biblioteket er på hjul. Dermed tar det bare noen

minutter å gjøre om et mindre rom til et større areal når barnehagegrupper kommer på besøk, eller vi skal ha et arrangement for skoleklasser.

– Det å gjøre mer for barna framover står høyt på vår prioriteringsliste, forteller biblioteksjefen.

Reolene er blitt nye, litt lavere og bedre tilpasset boksamlingen anno 2019. Gulvet er bevart og noen av møblene, eksempelvis bord og stoler i barnekroken, er gjenbrukt. Ellen poengterer at det har vært viktig å beholde noe fra bibliotekets eldre historie for å vise utviklingen som har vært.

Hun kan også fortelle at lokalsamlingen har fått en oppgradering og en fremtredende plassering i det nye biblioteket, da det er en økende interesse for lokallitteratur.

Meråpent bibliotek

Med gjenåpningen følger også nye tilbud som gir økt tilgjengelighet og større fleksibilitet for innbyggerne i kommunen. Brukerne får tilgang til biblioteket med lånekort og PIN-kode, uten at bibliotekpersonalet er til stede. Selvbetjening hvor låneren låner og leverer inn på utlånsautomaten, er en forutsetning for løsning med meråpent bibliotek. Dette gjør at biblioteket kan tilby innlevering, utlån og bruk av biblioteklokalet utenom åpnings-tid. Undersøkelser viser at både besøks- og utlånstall øker med et slikt tilbud, som betyr bedre utnyttelse av midlene som brukes.

Biblioteksjef Ellen Beate Lie (t.v) og Torill Åkerman gleder seg til å åpne et bibliotek i splitter ny drakt i januar.

– Vi er derimot bevisste på at den personlige kontakten, formidlingen og servicen over skranken er svært viktig, og vi skal opprettholde de betjente åpningsstidene. Biblioteket skal være både kvalitet og trivsel, poengterer Elle Lie, og ønsker velkommen til gjenåpning av biblioteket tidlig i januar 2020!

Integreringsprosjekt gir gode resultater

”Sammen om rett aktivitet for alle” har gitt bedre resultatet enn forventet, bare halvveis inn i det treårige prosjektet.

Tekst og foto: Ingrid Eide / Ingrafo

Mahdi Hassan (f.v.), Mustafa Pourbayat, Rune Jørgensen, Eystein Lunåshaug og Sergio Chavez ønsker å ha med flere kommuner, lag og foreninger i en videreutvikling av prosjektet

Nå vil Tynset Idrettsforening (TIF) dele sine erfaringer fra ”TIF-modellen” med flere kommuner, lag og foreninger i regionen. Hovedmål med prosjektet har vært å gi flere tilflyttere og flyktninger gode og tilpassede aktivitetstilbud i et miljø som oppleves trygt og inkluderende for alle familier og hele familien. Bak prosjektet står TIF, Internasjonalt Råd i Tynset kommune og Regionrådet for Fjellregionen. Styringsstyresgruppa har bestått av Mahdi Hassan (IR), Eystein Lunåshaug (TIF), og Rune Jørgensen (Regionrådet). 1. november invitert de til seminar med rundt 25 deltagere fra 5 kommuner. Fylkeskommunen stilte med tre deltagere.

– For oss var det viktig å avgrense pilotprosjektet til å gjelde én kommune og ett idrettslag for å komme i gang, påpeker Lunåshaug.

– Nå ser vi at pilotprosjektet gir resultater og vil dele av våre erfaringer. Vi opplever at dette er et viktig arbeid, som også gir effekter på andre måter enn det vi så for oss. Blant annet har det økt oppmerksomheten på barnefattigdom og konsekvensene av dette i Fjellregionen.

Fra Tolga Idrettslag er det kommet klare signaler om at de er med, og Røros har også vist sin interesse. Ungdomsrådet, som jobber med integrering som en av to hovedarbeids-

områder, ønsker også å bidra i samarbeidet videre. Prosjektets hovedoppgaver har vært å:

- Bidra til at tilflyttere og flyktninger finner passende aktivitetstilbud
- Rekruttere flere jenter med innvandringsbakgrunn inn i idretten
- Gi opplæring til tilflyttere om hvordan frivillig organisert virksomhet drives
- Gjennom dialogen og deltagelse kartlegge om det er nye tilbud som bør iverksettes og eventuelt iverksette slike

Med støtte fra Hedmark fylkeskommune, Sparebankstiftelsen, Gjensidigestiftelsen, BUFDIR og Tynset kommune på laget ble Sergio Chavez fra Mexico ansatt i en halv stilling. Han arbeider i tillegg i en halv stilling ved Voksenopplæringscenteret, og her ble han kjent med mange av de voksne tilflytterne. Sergio startet med å ”banke dører” og invitere seg inn hos familier. Han er klar på at den direkte kontakten med tilflyttere har vært nøkkelen for at vi har fått mange barn og unge i aktivitet. Utfordringen har vært å få engasjert foreldrene. Men med strategier og gode måter å følge opp foreldrene sammen med barna, har det gått bedre enn vi hadde håpet på. Kommunikasjon foregår både direkte og via tekstmeldinger og

appen Spoortz, som alle grupper i TIF har vedtatt skal være kommunikasjonskanalen.

– Dette er et godt inkluderingsprosjekt, som dekker mange elementer som folkehelse, barnefattigdom, identitetsbygging og mobbing, sa Mustafa Pourbayat, rådgiver i kultur, bibliotek og kompetanse i Hedmark Fylkeskommune. Han appellerte imidlertid til Tynset kommune om å ta en sterkere rolle i prosjektet og invitere alle sektorer inn.

– Det blir resultater når frivilligheten, det offentlige og private aktører tar ansvar og jobber i felleskap.

Rune Jørgensen, nestleder i styringsgruppa, mener at det er viktig for samfunnsutviklingen i Fjellregionen at flest mulig av innvandrerne trives så godt at de ønsker å bli værende.

Styret i Tynset Idrettsforening (TIF) vedtok på sitt oktobermøte følgende:

”Styret oppfordrer allerede nå styringsgruppa i prosjektet, der vi selv er representert med ett av tre medlemmer, til å arbeide for at vi skal kunne utvikle og videreføre arbeidet etter prosjektslutt i 2021. Gjerne i samarbeid med andre lag, foreninger og kommuner i Fjellregionen, med økonomisk bistand også fra fylkeskommunale og statlige organer. Samtidig bør samarbeidet med Tynset kommune styrkes”.

Budsjettid

Den 12. desember vedtar kommunestyret budsjettet for 2020 og den 4-årige virksomhetsplanen for 2020-2023. Vedtaket setter et foreløpig punktum for et arbeid som har pågått over et halvt år. I forarbeidene til budsjettet har ansatte med budsjettansvar utarbeidet detaljbudsjetter ned til den minste detalj. Ansatte, tillitsvalgte og representanter for råd og utvalg har brukt mye tid og ressurser på å medvirke til å lage et så godt styringsdokument som mulig. De folkevalgte har tatt jobben med de endelige beslutninger etter utallige sider med dokumentlesing, grubling, gruppemøter og diskusjoner. Et brutto budsjett omlag 600 millioner kroner er fordelt etter beste evne og i tråd med gjeldende lover og forskrifter. Og ikke minst i tråd med demokratiets spilleregler. Målet for alle er at Tynset kommunes innbyggere skal få så gode og riktige tjenester som mulig.

Arbeidet med budsjett og virksomhetsplan er krevende. Krevende, fordi det aldri vil være nok penger. Innbyggerne vil alltid se behov for mer som skulle ha vært gjort. Enten det gjelder dårlige kommunale grusveier eller en gammel nabo man mener ikke burde bo for seg selv. For ansatte i kommunen gjelder for så vidt det samme. Ansatte med høy faglig integritet

og ønsker om å kunne gjøre noe ekstra og vil alltid se behovet for ytterligere ressurser. Alle disse ønskene er gode. Hensiktene er gode. Men pengene er ikke der i tilstrekkelig monn til å få gjennomført alle de gode tiltakene man så gjerne skulle ha gjort. Tilgangen på kommunale ressurser vil alltid være et begrensende gode.

Gjennom arbeidet med virksomhetsplanen, forsøker man etter beste evne å se inn i framtida. Noe ser vi konturene av, og noe vet vi helt sikkert. Vi vet helt sikkert at andelen eldre og derigjennom andelen med behov for kommunale tjenester vil øke i årene som kommer. Og at det ikke vil følge med penger fra staten til alle de økte oppgavene. I virksomhetsplanen 2020-2023 er omstillingsrapporten for helse og omsorg lagt til grunn. I denne rapporten legges det en langsiktig plan for hvordan Tynset kommune skal tilpasse seg en situasjon med økte behov innen eldreomsorgen.

En annen stor utfordring man nå ser vil komme for Tynset i de kommende årene, er et synkende barnetall. Tall basert på faktisk fødte barn i Tynset, viser at det om noen år vil være om lag hundre færre elever i barneskolene i Tynset. Erfaringsmessig så vet man at dette

Foto : Ingrid Eide / Ingrafo

kan jevne seg noe ut på grunn av tilflytting, men den for så vidt dramatiske trenden kommer man ikke utenom. Så kan man spørre seg om hvorfor det er slik. Nå skal det sies at dette ikke bare er en trend for Tynset, men også en nasjonal, for ikke å si internasjonal trend. I alle fall i den vestlige verden.

Når budsjettet og virksomhetsplanen nå skal vedtas, er det med 16 nye folkevalgte i kommunestyret. De aller fleste av disse har ikke tidligere erfaring med kommunal budsjettering og drift. Læringskurven er meget bratt, og informasjonen og kunnskapen som skal tilegnes er meget stor. Ta godt vare på nye folkevalgte (og de gamle). Dette er folk som gjør en stor og viktig oppgave for lokalsamfunnet i Tynset. I tider med sosiale medier og lav terskel for å kunne si sin mening om de folkevalgte og deres prioriteringer, er det verdt å huske på at dette er medmennesker og innbygger som gjør en ekstra innsats. Vær engasjerte, men bruk nettvett.

Vennlig hilsen
Erling Strålberg
Rådmann

Nå blir det nye skatepark!

Et av de viktigste folkehelse tiltakene en kommune kan bedrive er å aktivisere ungdom.

Tekst: Stein Kaasin, kulturkonsulent idrett
Foto: Gjermund Dammen

Kulturtjenesten har opp gjennom årene vært involvert i mange arenaer der ungdom møtes og har det trivelig sammen, for eksempel flere former for fritidsklubb, mekkeri, åpen hall og så videre. Men tider skifter, og også hva ungdom er interessert i.

I vår kom det brev fra elever i 7. klasse til ordfører og kulturtjenesten. De ønsket bistand til å etablere et skatetilbud. Kommunen tok henvendelsen på største alvor.

Vi har tidligere hatt skateklubb i et lagerrom hos VS Entreprenør, men grunnet låber interesse ble dette avviklet. Lageret stod i sommer fortsatt tomt, og vi kunne få leie på nytt av et alltid positivt firma. Ungdommene ble med på befarig, og til tross for et noe stusselig og uisolert lokale, vekket det begeistring med tanke på muligheter.

Suksessfaktorene her er ungdom som vil noe og som argumenterer for det, lærere som bakker dem opp og foreldre som blir med og organiserer. Og et næringsliv som forstår viktigheten av ungdomsarbeid.

Dette førte til at det nå er etablert et ansvarlig "voksenstyre", og det er ansatt en prosjektleder. Styret er sammensatt slik at det har

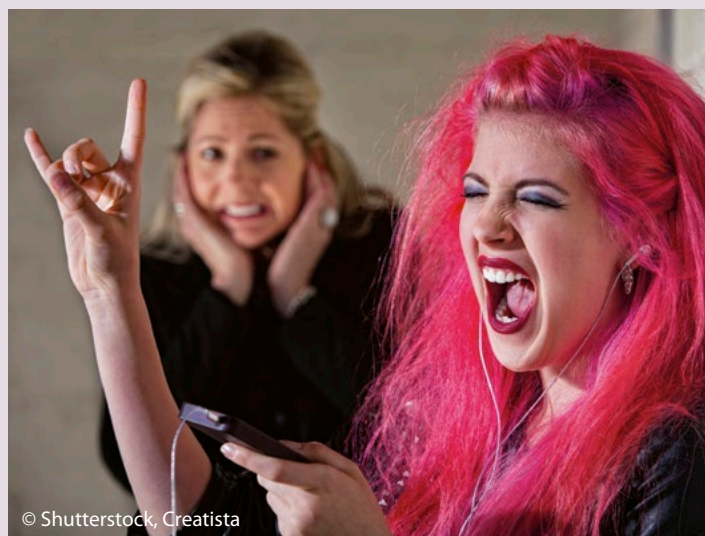
Entusiasme og glede over ny skatepark blant unger på Tynset

kompetanse på alt fra organisering og anleggsbygging til skatefaget. Tanken er at skatere og voksne i fellesskap skal utvikle tilbudet med flere apparater og flere aktiviteter, slik at vi kan ha tilbud for mange interessegrupper.

I skatehallen er det alltid ansvarlige voksne tilstede, og det er laget husregler for oppførsel og sikkerhet, slik at det skal være trygt for ungdom å være der. Det er mulig å få et innblikk i det som foregår ved å søke frem Tynset Skatepark på Facebook. Det er anledning til å sende melding til sidens admin om du har spørsmål eller aktivitetsforslag. Og har du lyst til å teste anlegget, så møt opp!

Parenthood – foreldregrupper for tenåringsforeldre i Tynset kommune

Kan det være utfordrende med tenåringer i huset? Nå vil helsestasjonen tilby foreldrekvelder med diskusjon rundt tema som opptar alle tenåringsforeldre

© Shutterstock, Creatista

Diskusjonstema kan være mobbing, tenåringshjernen, perfekt og uperfekt ungdom og seksualitet, gaming og sosiale medier. Til hver kveld blir det invitert inn fagpersoner som tar opp temaer som utvikling, samspill og utfordringer i familien. Halve kvelden er faglig påfyll, siste halvdel er til drøfting, refleksjoner og erfaringsutveksling i foreldregrupper. Kurset går over 6 kvelder, og vi holder på 2 timer hver gang.

Tanken bak foreldrekveldene er å fremme positiv psykisk helse for foreldre og tenåringer, støtte og styrke foreldrene, mulighet for erfaringsutveksling, nettverksbygging, få kunnskap om tenåringslokal miljø og utfordringer, bevisstgjøring og kunnskapsoverføring. Ikke minst det å gi trygge foreldre som senker terskelen for å ta kontakt med andre foreldre i forskjellige situasjoner som kan dukke opp i tenårings-tiden.

Opplegget bygger på en idé fra Oppegård kommune. Dette ble kalt "Motherhood" og skulle være en møteplass for mødre med tenåringer. Tynset helsestasjon forsøkte samme opplegget i fjor, men valgte nå i høst å legge det opp litt annerledes. Nå inviteres også fedrene med inn, derfor "Parenthood".

Parenthood er et lavterskeltilbud der alle i målgruppen kan melde seg på. Det kan trekkes parallell mellom Parenthood og treffpunktene man har i en barselgruppe, bortsett fra at det nå omhandler ungdommer.

Kurset er blitt avholdt 3 ganger tidligere med svært god respons og tilbakemeldinger. Foreldrene beskriver blant annet at det er flott å reflektere sammen, få bekreftet egne tanker og ha bedre samtaler med tenårungen. En annen skriver: "Alle bør få muligheten til å være med i dette. En viktig arena for diskusjon og erfaringsutveksling."

Mer informasjon om Parenthood får dere ved å ta kontakt med Tynset helsestasjon på telefon 62 48 51 53 eller skolehelsetjenesten ved skolen barnet ditt går på.

Kommunen informerer

ÅPNINGSTIDER JULEN 2019

Landbruk og miljø

Julaften og nyttårsaften: Stengt
3. og 6. juledag: Kl. 09:00 - 14:00

Rådhuset og kulturhuset *(gjelder ikke Tynset kino)*

Julaften: Stengt
Romjula: Kl. 09:00 - 14:00
Nyttårsaften: Kl. 09:00 - 12:00

Barnevernkontoret

24. desember:
Tilgjengelig på dagvakttelefon 47 97 67 80 i tidsrommet
kl. 08:00 - 12:00. Fra kl. 12:00 til kl. 24:00: Telefon 40 40 40 15

I perioden 25. desember kl. 00:00 - 27. desember kl. 08:00:
Telefon 40 40 40 15

I perioden 27. desember kl. 08:00 til 31. desember kl. 12:00:
Ordinær tilgjengelighet på vakttelefon 47 97 67 80

I perioden 31. desember kl. 12:00 til 2. januar kl. 08:00:
Telefon 40 40 40 15

Selve kontoret er stengt i ovennevnte perioder.

Legekontoret

Julaften: Kl. 08:00 - 11:00
(Bruk inngangen fra parkeringsplassen bak kulturhuset)

27. desember: Kl. 09:00 - 13:00
Nyttårsaften: Kl. 09:00 - 11:00

Ingen blodprøver eller medisinbestilling. Husk derfor medisinbestilling i god tid før jul. Vi tar kun imot øyeblikkelig hjelp.

Kafé Etter-På

- for deg som er etterlatt eller pårørende

Har du mistet en av dine nærmeste, eller står du i en krevende livssituasjon? Kunne du ønske det fantes en møteplass hvor du kan treffe andre med lignende erfaringer?

Vi møtes til en hyggelig stund på Bortistu, Neby på onsdager i partallsuker. Vi kan være behjelpelig med skyss for de som trenger det.

Spørsmål og innspill kan rettes til arbeidsgruppa pr telefon 408 79 789 eller på epost til marie.buttingsrud@tynset.kommune.no.

Hilsen arbeidsgruppa ved Kristin Framnes, Hanne Aasbrenn, Marie Buttingsrud og Stine Mælan.

Takker av

Tynset kommune takket i oktober av ansatte gjennom mange år; vaktmester Per Müller og renholderne Aud Hilda Müller og Oddveig Noreng.

Per Müller begynte som vaktmester i kommunen 1982. Den gang var det en egen vaktmesterkomité som innstilte i tilsettingssaken ovenfor kontorsjefen, som igjen innstilte til formannskapet - og som igjen innstilte til kommunestyret. Vedtaket var enstemmig!

Aud Hilda Müller (t.v. i bildet) har vært ansatt siden 1980 som fast vaskeassistent ved kroppsøvningsbygget. I tillegg har hun vært renholder i bl.a. i Tronstua barnehage og badevakt.

Oddveig Noreng (t.h. i bildet) ble ansatte som renholder ved Tynset ungdomsskole i 2008. I 2010 tok hun fagbrev som renholdsoperatør.

Bestemmelser og veiledning for skilt- og reklameinnretninger

Kommunestyret vedtok i høst en endring av kommunedelplan for Tynset tettsted som angår bedrifter i sentrumsområdet.

Formålet med endringen var å endre bestemmelsene i tråd med dagens ønsker for reklameskilting, samtidig som en beholder et helhetlig preg på skiltingen. Det var også et mål om at de fleste kan enes om at "det er slik vi vil ha det på Tynset".

Den største endringen her er at det vil være mulighet for lyskasser, da ny LED-belysning gjør det mulig å få til fine skilt også med denne type skilt. Det stilles krav til lysstyrke og en generell vurdering av skiltet i forhold til omgivelsene, som gjør at dette fremdeles er et søknadspliktig tiltak.

Like viktig er det å ta hensyn til trafiksikkerhet, både for bilister og for gående. Derfor presiseres det at det skal være en 1,5 meter bred ganglinje langs fortau uten reklamebukker og lignende "løsfoteklame" som svaksynte kan snuble i. Det er heller ikke tillatt å skilte med denne type reklame langs fortau og rabatter, der reklamen er rettet mot de veifarende. Det er vanskelig å holde fokus på barn og unge langs veien, når en samtidig skal lese dagens tilbud på skiltene utenfor butikkene!

Noen har allerede spurt hvordan vi skal følge opp de nye bestemmelsene. Svaret på det er at vi håper vi kan komme fram til en felles forståelse for at dette er fornuftige grep å ta, som vil føre til økt trafiksikkerhet og et mer ryddig preg på gatebildet. For øvrig vil bestemmelsene følges opp ved tilsyn, som for andre fastsatte bestemmelser.

Er du i tvil om hvordan du kan skilte? Ta kontakt med byggesaksavdelingen før du skilter. Det er enklere for alle parter!

For øvrig ligger "Bestemmelser og veiledning for skilt og reklameinnretninger" ute på kommunens hjemmesider slik at du kan se på dem der. Alternativt kontakter du Servicetorget, som kan hjelpe deg videre.

Status utbygging bredbånd

I Tynset kommune har vi kommet langt i utbyggingen av godt bredbånd. Et grovt anslag nå er at over 90% av alle husstander i kommunen har tilgang til fiber. Dette skyldes god tilrettelegging av NØK gjennom mange år. I tillegg har det de siste årene blitt gjennomført flere såkalte dugnadsfiberprosjekter der utbygger, oppsittere og kommunen har samarbeidet om utbygging. For kommunens vedkommende er bidraget i slike tilfeller økonomisk støtte til prosjektene.

Følgende områder er bygd ut eller er i ferd med å bli bygget ut med tilskudd fra kommunen: Brydalen, Tyllidalen, Neby/Bygda, Bangmoen, Lonåsen, Auma og et område på strekningen Kjæreng-Auma. Total støtte fra kommunen til disse prosjektene er på om lag 3 mill. kroner.

Kommunens mål er at alle husstander skal få tilgang til godt bredbånd. Noen områder gjenstår å bygge ut før det er full dekning. På Kvikne er framdriften avhengig av at NØK og Trønderenergi blir enige om hvordan utbyggingen kan foregå. KRK har blitt en del av Trønderenergi, som ikke har noen aktivitet innen utbygging av fiber. Det arbeides nå med å kartlegge hva det vil koste å bygge ut resten av kommunen.

Vannmåleravlesning på mobil før jul

Avlesning av vannmålere har vært forbundet med mye administrasjon og ressursbruk. I 2017 erstattet kommunen det tradisjonelle avlesningskortet med en SMS, som mottakeren besvarer med sin målerstand. Vi er fornøyd med svarprosenten så langt, og håper at enda flere tar systemet i bruk i år.

Dersom du ikke er registrert med mobilnummer i telefonregisteret, eller ikke svarer på utsendt SMS, får du tilsendt avlesningskort som tidligere. De som får avlesningskort i posten kan naturligvis også registrere sine avlesninger i en mobiltilpasset webbløsning.

Har du spørsmål om vannmåleravlesning på SMS, ta gjerne kontakt med Servicetorget på 62 48 50 00.

Ny reiselivsplan ut på åpen høring

Sist vår startet en prosess med utvikling av ny reiselivsplan for Tynset kommune. Et utkast til ny plan ble diskutert på et åpent møte 7. november. Utkastet inneholder totalt 13 ulike tiltak. Blant annet forslag om at kommunen skal arbeide for å kvalifisere seg for "Merket for bærekraftige reisemål", en ordning som administreres av Innovasjon Norge. Det foreslås også tiltak som skal styrke kompetansen i reiselivsbedriftene, og hvordan kommunen kan bidra for å oppnå dette. Det er anslått hva det vil koste å gjennomføre planen og hvordan dette skal finansieres.

Det er bestemt at det skal lages en kortversjon av planen som skal sendes på åpen høring. Alle som ønsker å komme med innspill og kommentarer vil bli invitert til å gjøre dette. Når alle innspill er behandlet, vil planen bli lagt fram for endelig behandling i kommunestyret.

Landbruksplast - til nytte og besvær

Plast er et viktig materiale for landbruket, men også en kilde til forurensning hvis den ikke blir behandlet på riktig måte.

Tekst: Marit Eggen, rådgiver landbruk og miljø
Ill.foto: © Shutterstock, Yevgen Sundikov

Heldigvis er det gode muligheter for å levere landbruksplast til gjenvinning i Tynset kommune. Landbruksplasten kan leveres på FIAS, og den blir så sendt til gjenvinning i Follidal.

Resirkulering av landbruksplast

Rydding og gjenvinning av landbruksplast er viktig både for miljøet og for næringas omdømme. Næringa legger i dag ned en stor arbeidsinnsats for å gjenvinne landbruksplast og på landsbasis gjenvinnes ca. 85%. Det er fullt mulig å levere 100% til gjenvinning, men da må alle bidra.

Gratis levering av rundballeplast

Landbruksplast er en fellesbetegnelse for ulike plasttyper som bonden bruker i hverdagen. De vanligste typene for landbruksplast er rundballeplast, PP-sekk (sekker til gjødsel, såkorn og lignende), fiberduk, solfangerfolie og hard plastemballasje som kanner, plantebrett og kasser. Landbruket har en bransjeavtale som sikrer at gjenvinningsstasjonene som er medlemmer av Grønt Punkt, tar imot brukt landbruksplast. Ordningen finansieres av bonden selv ved at han betaler et vederlag hver gang han kjøper plast. Levering av rundballeplast er gratis. Tar du deg bryet med å kjøre den hvite rundballeplasten til hovedanlegget på Eid i Tolga, får du refundert 400,- pr. tonn. På Eid kan du også levere hard plastemballasje (med maks.volum 100 liter) gratis. Leveres dette på Tynset koster det kr. 184 med tillegg av moms per kubikkmeter.

Plastengasjement i kommunen

Plast på avveie er ikke noe pent syn og skal ikke forekomme. Det samme gjelder plast som blir brent på bål. Avfall fra landbruk og gårdsdrift er næringsavfall og skal derfor leveres til godkjent mottak. Tynset kommune er i gang med å lage retningslinjer for kommunal behandling av forurensningssaker. Disse skal vedtas i løpet av 2020 og vil være et viktig verktøy i forurensningssaker.

Faglagene, FIAS og landbrukskontoret har nylig hatt et møte angående forurensning i landbruket der resirkulering av plast var et av flere viktige temaer. Ved å samarbeide om utfordringene, vil vi finne de beste løsningene. De lokale bondelagene har vist et stort engasjement for å få til gode løsninger for å få fraktet plasten til gjenvinningsstasjonen.

I Tyllidalen arrangerer Tyllidalen bondelag felles rundballeplastinnsamling. På den måten trenger ikke hver enkelt å ta turen til gjenvinningsstasjonen. Bra for bonden, og bra for miljøet!

Opprusting av svømmehallen

I mars neste år åpnes en totalrenovert Tynset svømmehall. Bygget fra 1964 gjennomgår en omfattende renovering av basseng, garderober og tekniske anlegg for å kunne fungere fremover. Bassengets størrelse på 12,5 m x 10,5 m blir uendret. Taket i bassenget ble utbedret i 2016. Tynset kommune har satt av midler til en omfattende opprusting i 2019 og 2020 totalt over 20 mill. kroner.

Bygget skal få en oppgradering i henhold til byggforskrifter fra 2017 med nye krav til blant annet energieffektivitet (TEK 17). Det gjelder for isolasjon, bassengheis, nye overflater vegger, flisgulv, ny renneløsning langs kanten, og ny fast innredning. Det bygges nytt avfuktingsanlegg kombinert med varmepumpe, og det blir et nytt teknisk rom. Dette plasseres slik at det kan inngå i et eventuelt fremtidig 25 meters basseng. Arbeidet er i gang og planlagt ferdig i mars 2020.

Jakt på kommunens utmarkseiendommer

Reinsdyrjakt

Det ble skutt 68 av 70 tildelte reinsdyr i Forollhogna innenfor Tynset kommune (Kvikne østfjell). Totalt i Forollhogna villreinområde ble det skutt 229 av 300 tildelte dyr. Tynset kommune fikk tildelt i år 12 reinsdyr på kommunens eiendommer, alle 12 ble felt. I Knutshø ble 36 av 114 dyr felt innenfor Tynset og Rennebu (felles vald). 188 dyr ble felt av 420 tildelte i hele Knutshø. Tynset kommune fikk i år tildelt 1 kort på sin eiendom, og 1 dyr ble felt her.

Rypejakt

Det ble skutt 118 ryper totalt i de to første periodene. Dagskortjegerne skjøt 48 ryper, herav 26 til innenbygds og 22 til utenbygds. Totalt uttak på kommunens eiendommer var på 166 ryper i 2019.

KRAV FOR PLAST TIL GJENVINNING

- Plasten skal være ristet ren og tømt for fuktighet (ikke tilgriset av fôr-rester, matrester eller annet avfall)
- Hvit landbruksfolie skal holdes adskilt fra annen folie
- Farget rundballeplast (rosa, blå, etc.) kan leveres til returpunkt, men bør holdes adskilt fra annen rundballeplast ved levering. Årsaken er at den har andre bruksområder enn den vanlige rundballeplasten
- Farget folie, folie med farget trykk og PP-sekk kan leveres samlet
- PP-sekk kan f.eks. stappes «sekk-i-sekk». Da blir det mindre risiko for flyveavfall, og bedre kvalitet på plasten som skal gjenvinnes
- Hard emballasje som har inneholdt farlige stoffer må leveres tomme til gjenvinning
- Pressnett er restavfall, og holdes adskilt fra all annen folie. Pressnett kan leveres gratis til FIAS

VISSTE DU AT

- På landsbasis gjenvinnes ca. 85% av landbruksplasten
- Vanlig resirkulerbar plast kan gjenvinnes hele 7-8 ganger før den går til forbrenning i fjernvarmeanlegg. Den avgir da samme mengde energi som den mengde olje man brukte innledningsvis for å lage plasten. Det har med andre ord ikke blitt borte noe energi på veien, den har bare blitt brukt mange ganger
- Det finnes flere sorter nedbrytbar plast. Per i dag produseres denne plasten blant annet av mais. Den kan imidlertid ikke leveres til gjenvinning sammen med vanlig landbruksplast, da den forringer kvaliteten på den resirkulerte plasten. Denne plasten må leveres som restavfall. Når plasten ikke kan gjenvinnes mister man store deler av miljøgevinsten

En solhilsen i mørketida

I skrivende stund har jeg nettopp bidratt til åpningen av de nye og flotte sykkelstasjonene på Tynset ungdomsskole. De er et resultat av et samarbeid mellom politisk ledelse i kommunen, skolene ved elever og lærere, samt næringslivet.

NØKs gründercamp med elever fra hele Fjellregionen resulterte i at de planlagte sykkelstasjonene fikk solceller på taket og strøm til lading av el-sykler. Elevene ved byggfag og elektro ved NØVGS har stått for bygging og montering. Næringslivet med god kompetanse innenfor solenergi; nemlig NØK, Energi Pluss og Østa Elektro har også bidratt sterkt.

Dette er et strålende eksempel på hvordan man gjennom samhandling kan få realisert spennende idéer til å bli funksjonelle installasjoner som kommer mange til gode.

Det er mange år siden Tynset fikk montert sine solceller på toppen av rådhuset. Disse har bidratt til at vi har lært mer om produksjonsforholdene i vår region. Vi har erfart at solceller har gode produksjonsvilkår, også gjennom vinteren med snø som reflekterer og mye klart og kaldt vær. Når vi først har skaffet oss viktig informasjon, så bør vi vel benytte oss av den og ta teknologien et steg videre.

Vi har et miljø på Tynset som jobber seriøst innen solenergi. Det ser vi ved at det stadig monteres betydelig flere solfangere på hus, fjøs og i bakkeplan i regionen.

I Fjellregionen har vi nettopp sagt klart fra at vi ikke ønsker rasering av våre fjellområder med vindkraftutbygging. Da er det vel på sin plass å se nærmere på hva vi alternativt kan gjøre for å bidra til mer grønn energiproduksjon i våre områder. Og da er det jo med næringslivets kompetanse og egne erfaringer helt naturlig at vi faller ned på å jobbe videre for at solcelleteknologien kan videreutvikles og tas i bruk av enda flere. Jeg synes absolutt at Tynset skal sette seg i førersetet og bli et fyrtårn for solcelleproduksjon.

Derfor bør vi også gå for noen større prosjekter som vekker oppmerksomhet. Å kle rådhuset med solcellepanel vil absolutt være et slikt prosjekt. Dette vil etter min mening både gi bygget et estetisk løft, samtidig som vi har

muligheten til i ganske stor grad å bli selvforsynt med energi. Denne idéen må selvfølgelig kvalitetssikres, og det må regnes kost-nytteverdi. Men det er en spennende tanke som vi absolutt bør se nærmere på. Blir det realisert, vil vi bli et fyrtårn, og vi kan virkelig ta en posisjon som Norges tøffeste og mest energieffektive rådhus.

Vi holder også i disse dager på med en reiselivsplan for Tynset kommune. Da blir vi til stadighet utfordret på hva vi har som vi kan være stolt av, hva ønsker vi å være og hvilken posisjon ønsker vi å ta? Og sist, men ikke minst, hvordan kan vi vekke oppmerksomhet i inn- og utland?

Vi har en sterk reiselivsaktør gjennom Savalen og den satsinga de har hatt omkring det eventyrlige og julenissen. Savalen og julenissen er utvilsomt fyrtårnet innen reiseliv i Tynset, men de har, som flere andre, også behov for samarbeid. Regionen trenger senger, vi trenger opplevelser, kulturarrangementer, historiefortellinger og aktiviteter. Og vi trenger definitivt noen som kan jobbe for å forene disse, slik at vi kan lage pakkeløsninger og markedsføre hverandre i håp om å holde besøkende i regionen noen ekstra timer eller dager.

Det betyr at vi må unne hverandre suksess, vi må snakke hverandre opp, gi hverandre kunder og i fellesskap sørge for et løft, som vil bringe flere reisende til vår kommune eller vår region.

Jeg håper at vi gjennom denne prosessen kan lykkes med å få det til. Da trenger vi videre satsing på Savalen og julenissen. Vi trenger større attraksjonskraft i Tynset sentrum, samt rikelig med opplevelser, aktiviteter og senger rundt omkring i hele Tynset.

Når jeg nevner attraksjonskraft i Tynset sentrum, så tenker jeg at det er viktig med et aktivt og levende handelssentrum, noe vi i stor grad allerede har, men vi opplever dessverre at lokalhandelen er under press. Vi har verdens største spark, vi har et nytt turstiområde ved Kjærlighetsstien. Den er nå blitt lyssatt, og snart kommer Neby bru. Men vi trenger enda mer. Vi bør ha et større mangfold i gode og spennende opplevelser. Et rådhus med solcel-

Foto : Ingrid Eide / Ingrafo

ler og en strategisk plassert skjerm med informasjon om energiproduksjonen osv., kan være et bidrag til noe som vekker oppmerksomhet. Når vi skal pusse opp torget, må vi bidra til at dette blir en hyggelig og spennende møteplass. Hva med noen kreative benker med solcelletak, samt ladestasjoner for mobiltelefoner og wifi? Et kunstverk eller en gjenstand som produserer egen strøm og lyser i mørket? Der son noen har kreative evner og tanker omkring dette, så er vi takknemlige for innspill.

Etter min mening trenger vi også noen grønne parkområder i sentrum, der vi absolutt kan legge til rette for spennende aktivitet for kommunens innbyggere og de som er på besøk. Dette håper jeg vi kan realisere på Tronstuatomba. I tillegg er det også et potensiale både i Stasjonstjønn-området og ved Glommas elvebredd. Elva kunne trolig med forholdsvis enkel tilrettelegging, vært brukt mer både til fiske, bading og kanoutleie for å nevne noe.

Dessverre har nok ikke kommunen i regi av seg selv verken tid eller penger nok til å kunne realisere slike prosjekter på egenhånd. Men med samarbeid, spleiselag og gode initiativ fra innbyggere og andre interessenter, så ønsker vi definitivt å bidra til å være en god tilrettelegger og støttespiller får at hele Tynset skal være et hyggelig sted å bo og besøke for enda flere.

En strålende solhilsen til dere alle i den aller mørkeste tida fra ordfører Merete Myhre Moen

Vi ønsker flere frivillige!

Tynset frivilligsentral ønsker å rekruttere flere frivillige til ulike praktiske og sosiale oppdrag i kommunen. Som frivillig kan du bidra til at andre innbyggere får **et tryggere og bedre liv**.

Frivilligheten settes stor pris på og vil bli stadig viktigere for lokalsamfunnet i årene som kommer.

For enklere koordinering av eksisterende frivillighet og for å aktivere en større del av frivilligheten, har **kommunen valgt å ta i bruk Nyby** – en app som gjør det enklere for deg som frivillig. Når du bruker Nyby-appen vil du få en liste over oppdrag og **du kan selv velge om du har tid og lyst til å engasjere deg**.

Oppdragene vil i første omgang være knyttet til beboerne som bruker tjenester ved **Tjønnsenteret**. Foreløpig vil vi bruke Nyby til å formidle oppdrag om:

Følgetjeneste

f.eks. følge til lege, fotpleier, frisør, postkontor o.l.

Praktiske oppdrag

f.eks. henge opp et bilde, strø eller måke, skifte lyspærer o.l.

Matvert

Hjelpe til ved måltider, samt delta i samtalen rundt bordet, spise venn i hjemmetjenesten

Sosiale oppdrag

f.eks. gå en tur, spille spill, ta en kaffe, lese avis sammen

Du svarer kun ja på oppdragene som passer deg (og trenger ikke å svare nei).

Vi ønsker frivillige i alle aldre, men en del oppdrag krever at du er over 18 år.

Bli med da vel! Last ned appen Nyby på din mobil. Logg deg inn og søk opp gruppa **Tynset Frivilligsentral**. Meld deg inn i gruppa, så kontakter vi deg for en hyggelig samtale.

Tynset Frivilligsentral
41 65 17 12
post@tynset.frivilligsentral.no

Last ned Nyby appen på din mobil i enten:

Hvor får kommunen inntekter fra, og hva brukes de til?

Tekst og ill.: Arild Vik, økonomisjef

Økonomiplanen for perioden 2020-2023 og årsbudsjett for 2020 skal behandles i kommunestyret den 12. desember i år. Budsjettet er planen for hvordan kommunens inntekter benyttes for å gi tjenester til befolkningen. Budsjettet for det kommende året utgjør det første året i en økonomiplan for fire år. Siden kommunens ressurser er begrenset, er det ikke mulig å gjennomføre alle ønskede tiltak. Økonomiplanlegging handler om å fordele kommunens ressurser på en mest mulig hensiktsmessig måte for å nå vedtatte mål. Rådmannen legger frem økonomiplanen for formannskapet. Formannskapet gir deretter en innstilling til kommunestyret.

Inntekter

Gjennom inntektssystemet fordeler Staten inntekter til kommuner og fylkeskommuner. Inntektene som kommunene mottar via inntektssystemet består av såkalt rammetilskudd og skatteinntekter. Kommunene kan disponere disse inntektene fritt, men Staten legger føringer gjennom lover og regler som stiller krav til tjenestene som kommunen skal levere. Det overordnede målet med inntektssystemet er at brukerne skal få et likeverdig tjenestetilbud uavhengig av hvor de bor.

Norske kommuner har ulik geografi, alderssammensetning, og ulike levekår. Dette gjør at kommunale tjenester, som grunnskole, barnehage, og omsorgstjenester, ikke koster det samme å tilby i alle kommuner. Kommunene får kompensert for disse ufrivillige kostnadsforskjellene gjennom en såkalt utgiftsutjevning som innarbeides i rammetilskuddet.

Utgiftsutjevningen skjer ved hjelp av en kostnadsnøkkel, som sørger for at en andel av rammetilskuddet blir omfordelt fra kommuner som er rimeligere å drive enn landsgjennomsnittet, til kommuner som er dyrere å drive enn landsgjennomsnittet. I statsbudsjettet for 2020 har Tynset kommune en kostnadsnøkkel på 1,1123. Det vil si at Tynset kommune er 11,23 % dyrere å drive enn en gjennomsnittlig kommune i landet. Som følge av dette mottar Tynset kommune en ekstra kompensasjon på kr 34,4 millioner i 2020.

En betydelig andel av kommunesektorens inntekter kommer gjennom skatteinntekter. Det er store forskjeller i skatteinntektene mellom kommunene. Gjennom en egen skatteutjevning utjevnes delvis disse forskjellene mellom kommunene, ved at skatteinntektene blir omfordelt fra kommuner med skatteinntekter over landsgjennomsnittet til kommuner med skatteinntekter under landsgjennomsnittet. Tynset kommune har skatteinntekter på ca. 78 % av landsgjennomsnittet. I statsbudsjettet for 2020 er det estimert med inntektsutjevning for Tynset kommune på ca. kr. 30 millioner. Etter denne inntektsutjevningen utgjør kommunens skatteinntekter om lag 94 % av landsgjennomsnittet.

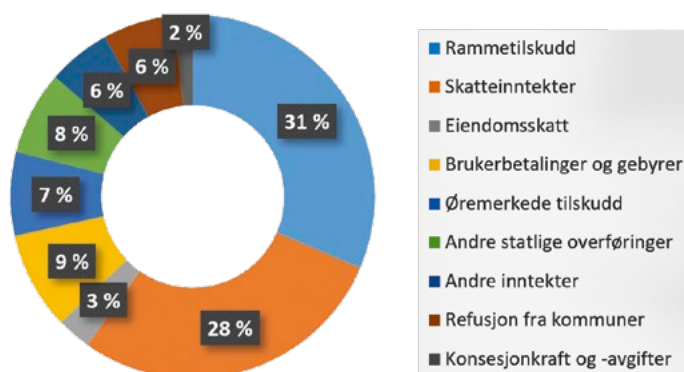
Figur 1 til høyre viser en prosentvis fordeling av kommunens inntekter. (I økonomiske oversikter som presenteres i årsregnskapet inngår sykelønnsrefusjoner og mva-kompensasjon som inntekter. Disse postene er ikke inkludert som inntekter i denne oversikten.)

Frie inntekter består i tillegg til rammetilskudd og skatteinntekter av

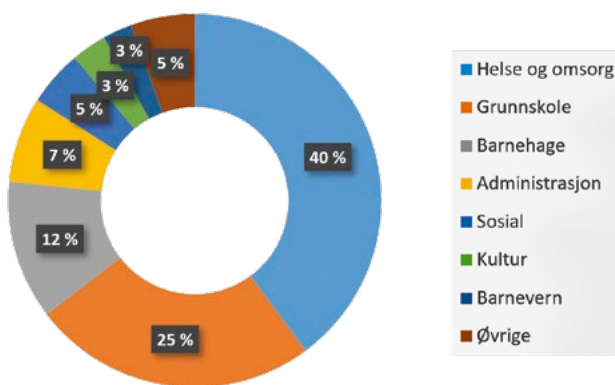
eiendomsskatt, konsesjonskraft og andre statlige overføringer. Øvrige inntekter anses som bundne, det vil si at de er knyttet til spesifikke kommunale tjenester. Bundne inntekter består hovedsakelig av øremerkede tilskudd fra Staten, gebyrer og egenbetalinger. Som følge av at Tynset kommune er vertskommune for en del interkommunale samarbeid, mottar kommunen refusjoner fra kommunene som deltar i samarbeidet.

Hva bruker Tynset kommune penger på?

Kommunens driftsinntekter skal dekke utgifter til levering av tjenester til innbyggerne, betaling av renter og avdrag, samt bidra til egenfinansiering av investeringer. Inntektssiden er dermed styrende for hvor mye ressurser som kan benyttes til tjenesteproduksjon. Etter at det er utarbeidet estimat på kommunens inntekter så fordeles disponible midler på kommunens tjenesteområder. I budsjettet for 2019 utgjør budsjett som er bevilget til tjenesteområdene samlet kr 382 millioner. Figur 2 (nederst) viser sektorvis fordeling av kommunens ressursbruk i 2018.

Figur 1

Figur 2

Reidun Andrea Rønning og Erlend Kvittum Nytrøen ser fram til de kommende fire årene som folkevalgte. Førjulsvinter er ensbetydende med budsjettforhandlinger, men først var det en dag med folkevalgtopplæring

Kommunestyret på skolebenken

Hvilke roller har de folkevalgte? Hva er et godt samspill med administrasjonen? Hvordan kan de folkevalgte samarbeide på tvers av partiene og med innbyggerne?

Og når er kommunestyrerepresentant privat eller offentlig person? Kan man skille dette på sosiale medier? Dette var tema som ble tatt opp, da hele det nye kommunestyret og vararepresentanter satte seg på skolebenken i november.

Reidun Andrea Rønning representerer Arbeiderpartiet og er kommunestyrets yngste med sine 19 år. Hun sitter også i fylkestinget. Erlend Kvittum Nytrøen er 21 år, pendlende jusstudent og representerer Senterpartiet.

Folkevalgtopplæringen er interessant og lærerik, er deres samstemte konklusjon. De er også samstemte på at enhver kommune bør etterstrebe å flere ungdommer engasjert i lokalpolitikk. Erlend mener det handler mye

om å kunne forenkle, og gjøre politikken tilgjengelig for ungdommen.

– Det dreper enhver entusiasme når du som representant i Ungdomsrådet får 140 siders dokumenter du skal ta stilling til, sier Erlend. Han reiser også spørsmålet om ungdomsrådet i kommunen er organisert slik det bør være? Eller er det andre måter å gjøre dette på for å skape større lokalpolitisk engasjement blant ungdom?

Uansett er det å gi ungdommen kunnskap om hva kommunen tilbyr og gjør av tjenester spesielt for barn og ungdom, som er den største brukergruppa av kommunale tjenester.

– Lokalsamfunnet må mer inn i skolen. Næringslivet må inn i skolen. Politikerne må

inn i skolen. Jeg vet dette er vanskelig i forhold til timer og rammeplan, men det er de voksne som må ta ansvar for dette initiativet, poengterer Reidun Andrea.

– Vi kan gå på skolen i 13 år og ikke vite hvilke muligheter vi har for å påvirke kommunestyret eller hvilke arbeidsplasser som finnes i lokalsamfunnet. Vis oss og gi oss mer kunnskap om lokalsamfunnet vårt mens vi som ungdommer bor her. Det skaper identitet. Det øker også sjansene for at vi kommer tilbake, etter endte studier.

Reidun Andrea og Erlend ser fram til 4 spennende år i kommunestyret. I sin periode vil de jobbe for å motivere andre unge tynsetinger til å engasjere seg i lokalpolitikken.

TYNSET KOMMUNE
HELSESTASJON OG SKOLEHELSETJENESTEN

Tynset helsestasjonen ønsker velkommen til kurs

Alle opplever i perioder at foreldrerollen kan være vanskelig. Det gjelder enten du har en liten baby, en trassig 3-åring eller en 10-åring på full fart inn i puberteten. Vi ønsker å gi foreldre verktøy som er til hjelp i hverdagen; et "veikart" som gir retning. I kurset legges det vekt på:

- Hvordan man kan tolke barnets behov
- Forstå barnets følelser
- Takle egen frustrasjon når barnet oppfører seg utfordrende.

Helsestasjonen setter opp kurs med oppstart i januar 2020:

For hvem: Foreldre til barn i alderen 0-12 år. Vi anbefaler at begge foreldre deltar, men det er ikke en forutsetning

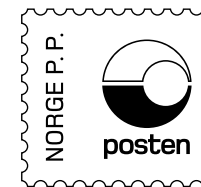
Når: Mandager kl. 18:00 - 19:30. 8 uker med oppstart 13.01.2020

Sted: Helsestasjonen. Kurset er gratis. Maks. 8-10 personer

Temaene i kurset bygger på hverandre, så det er viktig å prioritere deltagelse på alle kursdagene.

Kontakt helsestasjonen for påmelding

Karin Brekken, sykepleier: Telefon 474 85 107
Monica Bjerknes, helsesykepleier: Telefon 488 93 869
Påmelding innen 06.01.2020

Returadresse: Tynset kommune, Servicetorget, Torvgata 1, 2500 Tynset

Jula 2019

Et lite utvalg av julas mange filmer

Frost II
Førpremiere 15. des., premiere 25. des.
Animasjon / familiefilm (6 år)

Star Wars: The Rise of Skywalker
Premiere 18. desember
Eventyr / fantasi

Cats
Premiere 25. desember
Musikal (12 år)

Astrup: Flammen over Jølster
Drama / biografi (12 år)

Snekker Andersen og Julenissen:
Den vesle bygda som glømt at det var jul
Familiefilm (varighet 1t 10 min)

Last Christmas
Komedie / romantikk

